

el divà al pati | JOAN GIBERT

D'ensenyar, a educar

El moment actual és diferent, substancialment diferent, i per això mateix ens cal reflexionar sobre el canvi de paradigma que s'ha produït. Si molts dels joves que arriben a l'aula no estan convenientment educats, alguna cosa caldrà fer

En els textos, les comes tenen la seva importància. No es tracta d'ensenyar a educar sinó d'assenyalar un desplaçament. Durant molts anys, el professorat, sobretot el de secundària, s'havia centrat i dedicat gairebé en exclusiva a ensenyar. Quan la Generalitat de Catalunya va decidir canviar el nom del Departament d'Ensenyament pel d'Educació diria que a bona part del professorat no els va fer gaire gràcia: Educar és cosa dels pares, només falta que ara, a més a més de la responsabilitat d'ensenyar-los, ens encolomin la responsabilitat d'educar-los!

● A falta d'una resposta universal, cal que cadascú sostingui la pregunta per tal de trobar la millor resposta per a cada cas. Per aconseguir aquesta fita ens pot ajudar saber que les millors maneres impliquen guanyar-nos el seu respecte i confiança. Com que l'autoritat no ens ve donada, cal que ens la guanyem

Tot i que sóc dels que sostenen que la primera responsabilitat d'educar les criatures és de la família, confesso que em vaig alegrar del fet que, al capdavall, la Generalitat és decidida a desplaçar l'accent de l'ensenyament vers l'educació. Intentaré raonar-ho. Encara que, dins l'àmbit escolar, l'ensenyament constitueix un dels pilars de l'acció educativa, no podem passar per alt que, per aconseguir impartir ensenyament, ens cal el

Les criatures arribaven a l'escola, i a l'institut, amb unes referències clares sobre la manera de comportar-se. Arribaven educades en un model compartit per un ampli ventall social.

consentiment del subjecte. Podem argumentar que sempre ha estat així, però no és, ni de bon tros, tota la veritat.

M'explico. Fins fa ben poc, en arribar als catorze anys, molts joves abandonaven els estudis i la resta es repartien entre el batxillerat i la formació professional. Avui, totes les noies i nois estan obligats a romandre escolaritzats fins als setze. Sense treure importància a les repercussions que l'extensió de l'escolaritat obligatòria té sobre l'educació, no em sembla ni tan determinant ni tan rellevant com el canvi introduït pel discurs d'època. En qualsevol cas, em sembla important destacar que abans la majoria de joves arribaven a l'institut força ben educats de casa. Ara no és així; d'entrada us convido a reflexionar sobre aquest punt. Sé que en els darrers anys hi ha noves variables a considerar, sobretot les derivades de la immigració i de l'aiguabarreig

cultural que aquest fet comporta; de totes maneres deixeu que, en aquesta ocasió, em centri en el canvi de discurs. Què entenc per això? Convindreu que vint anys endarrere a la pregunta: Com hem d'educar? La resposta era unívoca: Com sempre s'ha fet! Pares i mares, mestres, professores i professors compartíem un discurs àmpliament assumit per la societat en el seu conjunt. Així era molt fàcil ensenyar. Les criatures arribaven a l'escola, i a l'institut, amb unes referències molt clares sobre la manera de comportar-se. Ras i curt: arribaven educades en un model compartit per un ampli ventall social. Tothom sabia, sense necessitat de normatives i protocols, el pa que s'hi donava. El moment actual és diferent, substancialment diferent, i per això mateix, ens cal reflexionar sobre el canvi de paradigma que s'ha produït. Si molts dels joves que arriben a l'aula no estan

convenientment educats, alguna cosa caldrà fer. Dificilment accediran a estudiar àlgebra, geografia o música, fins que, abans, hagin consentit a deixar de fer el ruc i la vida impossible al del costat, sigui company o professor. Com aconseguir fer-los entrar en el solc? Aquesta és, em sembla, la pregunta que estem convocats a respondre. Desaparegut el discurs comú, estem convocats a trobar, un a un, la manera de fer possible que cadascun dels alumnes decideixin renunciar al gaudi improductiu, a canvi d'entrar en el vincle social, a partir de l'estudi i les activitats d'aprenentatge proposades.

Com aconseguir-ho? A falta d'una resposta universal, cal que cadascú sostingui la pregunta per tal de trobar la millor resposta per a cada cas. Per aconseguir aquesta fita ens pot ajudar saber que les millors maneres impliquen guanyar-nos el seu respecte i confiança. Com que l'autoritat no ens ve donada, cal que ens la guanyem.

Hem de saber que fins que no ens atorguin l'autoritat no hi ha res a fer; ens l'hem de guanyar a pols. Com? El recurs més poderós és l'amor de transferència. En la mesura que l'alumne s'adona que és estimat i respectat, és molt més fàcil que deixi de fer el ruc i que es posi a estudiar i treballar. Un cop ens ha donat el seu consentiment, és més probable que sorgeixi el desig de saber. Serà aleshores, i no abans, quan el professorat podrà ensenyar els continguts de les respectives matèries i transmetre'ls el gust per aprendre. Atès que sense educació prèvia no hi ha ensenyament possible, abans d'ensenyar més ens val educar. O això, o la instal·lació en la queixa estèril i improductiva.

opinió | FRANCESC MANRESA I BARÓ

La Ruta del Cister

Fa unes quantes setmanes, hem pogut conèixer una mica millor una part important de la nostra història, reflectida, molt ben resumida, documentada i il·lustrada, referent a la Ruta del Cister, en aquella gran vela instal·lada al Pati.

Desconec el ressò real que va tenir aquesta exposició itinerant i si compleix les expectatives desitjades. En qualsevol cas, crec que ajuda en gran manera a atansar aquestes joies de la nostra història al gran públic, que té l'oportunitat de descobrir-les, si encara no les coneix. I si, per aquest motiu, un tant per cent, per petit que sigui, dels visitants sent la curiositat de visitar-les i conèixer-les *in situ*, millor que millor.

Aquest fet i d'altres, quasi sempre en el terreny cultural, em suggereixen una reflexió. I

em pregunto: és tal l'interès que desperten aquests monuments i museus, que necessitem que ens informin amb puntualitat de les últimes troballes i descobriments? O ens passa totalment al contrari?: que necessitem que ens ho portin a peu de carrer i que, com aquell qui diu, hi hàgim d'ensopegar, per adonar-nos que existeixen i cridar la nostra atenció?

De segur, i sense estadístiques a les mans, crec que les expectatives culturals no són gens favorables, tot i comptant que avui tenim més informació, més formació i, a vegades, ens ho fan més atractiu els anomenats *packs* turístics.

A l'Alt Camp i les comarques que ens envolten, tenim un gran potencial monumental, cultural, folklòric, paisatgístic i gastronòmic de primer ordre, del qual no se'n treu el profit

que caldria. Tan sols cal veure que els grans paquets turístics, o són de costa, o bé de gran muntanya, i es deixen, entremig, un bon munt de monuments i pobles medievals de gran bellesa. En el nostre cas, tan sols per posar un exemple, tenim la serralada prelitoral, de gran bellesa paisatgística, que algú ha dit que és un tros de Pirineu posat a les comarques de Tarragona.

Caldria potenciar més i insistir molt més en les possibilitats que té el nostre entorn. Però perquè tot això sigui una realitat, a més de les possibilitats, que en tenim, hi hem de creure, i aleshores és quan es busquen les solucions per fer-ho possible. En tot aquest entramat de possibilitats i possibles solucions, hi ha una qüestió que m'agradaria esmentar i és de vital importància. És una bona se-

nyalització i informació, en tots els aspectes, però principalment per carretera.

Fa uns mesos, un grup d'amics vam fer una ruta; sortint d'un poble de les Garrigues, vam visitar al matí el poble de Verdú, per presenciar la festa de verema i al mateix temps visitar el museu d'objectes antics, per seguir després la ruta cap a Vallbona de les Monges, on vam dinar i, a la tarda, vam visitar el monestir. Posteriorment, fent el comentari de la sortida, els vaig comentar que la senyalització era fatal, gens entenedora, poc anticipada i gens insistent, que per a una persona que no coneix la zona, (que és el vertader sentit d'una bona senyalització), i que a més ha de conduir, no dóna gens de seguretat. Ells em van comentar també que en una ocasió que van venir a Santes Creus, també

van observar el mateix problema. Poca senyalització, a vegades gens visible i poc insistent. Un altre factor molt important, són els plànols de poblacions o de circuits determinats. És importantíssim, per no dir indispensable, que marquin el punt on ens trobem; si no, perden molta utilitat (és el cas de les columnes que tenim distribuïdes per tota la ciutat, que hi ha el plànol de Valls, però hi manca senyalar el punt on ens trobem).

Com sempre o quasi sempre, la solució dels problemes passa, primer, per creure en allò que fem i projectem, i és aleshores quan no es mira com una llosa insalvable o una despesa pura i dura, sinó que s'assumeix –i en realitat ho és– com una inversió. No tan sols cultural, que ja de per si és prou important, sinó també econòmica.